

Ἄνημμένος, καίων πολλαχ. : Φοῦρνος ἀναφτός Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ. κ. ἄ.) Καντήλι ἀναφτό αὐτόθ. Ἀναφτός λαμπρός (φλόξ) Λακων. Ἀναφτὴ φωτιά Μάν. || Ἄσμ.

Λαύρα μου κι ἀναφτὴ φωτιά | μὲ ξύλα καλοκαιρινὰ
ποῦ μ' ἔκαψε κι ὅλο μὲ καίει

(ἐκ μοιρολ.) Μάν. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Γαδάρ. διήγ. στ. 309 (ἐκδ. Wagner σ. 133) «... κυρία μου μεγάλη, | λαμπάδα εἶσαι ἀναφτὴ μὲ δίχως μανουάλι». Συνών. ἀναμμένος (ιδ. ἀνάφτω Α 1), ἀντίθ. ἀναφτος, σβησμένος (ιδ. σβήνω).

ἀναφτος ἐπίθ. Πελοπν. (Μάν.) Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.) Σῦρ. — Λεξ. Γαζ. (λ. ἀνεπίκαυστος) Αἰν. Περίδ. Δημητρ. ἀναφτους Μακεδ. ἀναφτε Τσακων.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἀναφτός τοῦ ἀρχικτοῦ α προσλαβόντος σημ. στερήσεως διὰ τῆς προπαροξυτονίας. Ἰδ. ἀ- στερητ. 2α. Πβ. καὶ ἀρχ. ἐπίθ. ἀναφτος = ὄν δὲν δύναται τις νὰ ἐγγίση, ἀναφής. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Ὁ μὴ ἀνημμένος, ἐσβεσμένος ἐνθ' ἄν. : Ἀναφτο καντήλι Λεξ. Δημητρ. Λάμπα - φωτιά ἀναφτη Σῦρ. Λυχνάρι ἀναφτο Μάν. Ἀναφτον φουρνὶν - φωτιά - λεχνάριν Κερασ. Συνών. σβησμένος (ιδ. σβήνω), ἀντίθ. ἀναμμένος (ιδ. ἀνάφτω Α 1), ἀναφτός.

ἀναφτουρίζω ΑΚυριαζ. ἐν Ἀνθολ. Ἡ Ἀποστολίδ. 180

Ἐκ τοῦ ρ. ἀνάφτω καὶ τῆς ὑποκοριστικῆς καταλ. - ουρίζω. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. ἀλεθοουρίζω, γυαλουρίζω, κλαουρίζω, φεγγουρίζω κτῶ.

Παρουσιάζω ἀσυνήθη κίνησιν : Ποίημ.

Τῇ νύφῃ θὰ περάσουνε | κ' ἡ ρούγα ἀναφτουρίζει.

ἀνάφτω κοιν. καὶ Ἀπουλ. Καπ. ἀνάφτου βόρ. ιδιῶμ. ἀνάτ-τω Ἀπουλ. ἀλάφτω Κεφαλλ. ἀνάβω σύννηθ. καὶ Πόντ. (Χαλδ.) ἀνάβω πολλαχ. βορ. ιδιῶμ. ἀνάφου Μακεδ. (Σνίχ.) Τσακων. ἀνάβω Κύν. Μεγίστ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) — Λεξ. Πρω. ἀνάβω Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ. Κύμ.) Λέσβ. ἀνάβω Κύπρ. ἄφτω Ἀπουλ. (Καστριν. Καλημ. Στερνατ.) Θράκ. (Σαρεκκλ.) ἄτ-τω Καλαβρ. (Μπόβ.) ἄφκω Ἀστυπ. Μετοχ. ἀναφτούμενος Λεξ. Πρω.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀνάπτω.

Α) Μετβ. 1) Θέτω πῦρ, ἄπτω, ἀνάπτω κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Καστριν. Καλημ. Στερνατ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Καπ. Πόντ. (Χαλδ.) Τσακων. : Ἀνάφτω τὴ φωτιά - τὸ δαδὶ - τὸ λύχνο - τὴ λάμπα - τὰ ξύλα - τὸ φοῦρνο - τὸ ἡλεκτρικὸ - τὸ φῶς κττ. κοιν. Ἀνάβω τὴν ἐκκλησιὰ - τὴν Παναγιά - τοὺς ἁγίους (βραχυλ. ἀντὶ τοῖς καντήλες - τὰ κεριά τῆς ἐκκλησιᾶς κτλ.) Ἀ γουναῖκα ἐνὶ ἀνάφα τὸ λυχνούτι - τὸ φοῦρνο - τὰ κᾶβα (ἢ γυνὴ ἀνάπτει τὸν λύχνον - τὸν φοῦρνον - τὰ ξύλα) Τσακων. Ἐζάκαμε τζ' ἀνάβαμε τούρ ἁγίου (ἐπήγαμεν καὶ ἀνάψαμεν κηρία εἰς τοὺς ἁγίους) Τσακων. || Φρ. Ἀναψε - σβῆσε (ἐν ἀκαρεῖ, τάχιστα. Πβ. συνών. φρ. ἄψε - σβῆσε) πολλαχ. Θὰ τοὺν ἀνάψου ἕνα κηρὶ (θὰ τὸν διαβάλω) Μακεδ. (Σέρρ.) Γλέντι δὲ θὰ δοῦμε, ἂ δὲν τοῦ τ' ἀνάψουμε κι αὐτουνοῦ τὰ καντήλια (ἂν δὲν κάμωμεν καὶ τοῦτον νὰ εὐθυμήσῃ) Ἀ Ἐφταλ. Μαζώχτρ. 215. Τοῦ ἀναψε μὲ δουφεκὰ (βραχυλ. ἀντὶ ἀναψε τὸ τουφέκι καὶ τοῦ ἔρριξε μὲ δουφεκὰ) Πελοπν. (Μάν.) Τοῦ τὴν ἀναψε ἀποπίσω (τὸν ἐπυροβόλησεν ἐξόπισθεν) Μύκ. Θὰ σοῦ ἀνάψω κάμμιά ! (θὰ σὲ ραπίσω. Συνών. φρ. θὰ σ' ἀστράψω κάμμιά, θὰ σοῦ σκάσω κάμμιά) Σῦρ. || Παροιμ. φρ. Ἀνάβ' φουτιὰ χονεῖς ξύλα (διὰ ραδιουργιῶν προκαλεῖ ἐριδας) Αἰτωλ. Ἀναψε κηρὶ καὶ βρές με (ἐπὶ τοῦ

ἀπειλοῦντος ὅτι θ' ἀναχωρήσῃ κρυφίως) Πελοπν. (Κάμπος Λακων.) Παροιμ.

Ἀναφτε τὸ λυχνάρι σου προτοῦ νὰ σ' εὕρ' ἢ νύχτα (νὰ προνοῇς ἐγκαίρως δι' ἕκαστον ζήτημα) Σίφν. || Ἄσμ.

Ποιὸς ἄγγελος νὰ σ' ἔπλασε καὶ δὲν ἔχεις ψεγάδι, νὰ τὸν καπνίζω μετζουβὶ καὶ νὰ τ' ἀνάφτω λάδι ;

(μετζουβὶ = μοσχολίβανον) Ρόδ.

Οἱ ἄνθρωποι οἱ βρένιμοι πριχοῦ θεν-νὰ μισοσέφουν ἀνάβκουν τὰ φανάρια τοὺς ὁμπρὸς διὰ νὰ βλέπουν

Κύπρ.

Σήκω, βάγια, ἄναφ' τὸ κηρί, ἀναψε τὸ λυχνάρι Ζάκ. Συνών. ἀνακαρώνω (Π) Β 1. Καὶ ἀμτβ. ἐνεργ. καὶ σπανίως μέσ. ἐκπέμπω φλόγα, καίομαι, ἀνάπτω κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Καλημ.) : Ἀνάφτει ἡ φωτιά - ἡ λάμπα - τὸ ἡλεκτρικόν. Ἀναψε ὁ κόσμος ἀπὸ τοῖς ἀστραπῆς - τοὺς πυροβολισμοὺς. Ἀναψε τὸ μαγαζὶ - τὸ σπῖτι κττ. (ἐξεργάσῃ ἐν αὐτῷ πυρκαϊά). Κάβρουνα - καντήλια - φῶτα ἀναμμένα κοιν. Δύο κανδήλαι ἄναμναι Καλημ. || Φρ. Ἀναψε τὸ τουφέκι - ὁ πόλεμος - ὁ καβγάς - τὸ γλέντι - τὸ παιγνίδι - τὸ τραγούδι - ἡ δουλειά (ἐξήχθη εἰς ἀκμήν, ἐκορυφώθη) κοιν. Ἀνάψανε τὰ καντήλια του (ἔγινε καταπόρφυρος ἐξ ὀργῆς) σύννηθ. Ἀνάψαν οἱ ποδγές της (ἐπὶ γυναικὸς ἢ ὁποῖα δεικνύει ἀνησυχίαν, δραστηριότητα καὶ σπουδὴν, οἰονεὶ τρέχει ὥς ἐάν ἐκαίοντο τὰ ἐνδύματά της) Σῦρ. Λεξ. Βλαστ. 495. Τὸ σπυρὶ ἀνάβει (εἶναι πολὺ ἐρεθισμένον) αὐτόθ. 395. Ἀναμμένο χρέος (τὸ μὴ ἐξοφληθὲν) Ἡπ. Ἀναμμένη φωτιά (ἐπὶ τοῦ ἐξ αἰδοῦς κατερύθρου) Πελοπν. (Ἀρχαδ.) || Παροιμ. Ἀναψ' οὐ γιᾶλός, κήκκαν τὰ ψάρια (ἐπὶ τῶν φυσικῶς ἀδυνάτων) Μακεδ. (Πάγγ.) || Ἄσμ.

Δὲ μ' ἔκαψες μὲ τὴ φωτιά ν' ἀνάψω καὶ νὰ σβήσω, μὰ μ' ἔκαψες μὲ τὸ σεβᾶ καὶ πῶς θὰ δαγμαδίσω ;

Κρήτ.

Σταθῆτε σεῖς, μαῦρα βιολιά, καὶ σεῖς, μαῦρα λαγοῦτα, 'ς τοῦ πεθεροῦ μου τὴν αὐλὴ βλέπον φανάρι ἀνάβγει

Κύμ. — Ποίημ.

Μοναχὰ τὸ βράδυ βράδυ

οἶντα βασιλεὺς ὁ ἥλιος, οἶντα ἀνάβωνται τ' ἀστέρια

ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 2,42. Συνών. ἀνακαρώνω (Π) Α 1 β, ἄφτω, κορώνω, συνών. δὲ τῆς μετοχ. ἀναφτός. Τὸ οὐδ. τῆς μετοχ. ἀναμμένο οὐς., ἀτμόπλοιο ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἰστιοφόρον Παξ. : Πάει μὲ τ' ἀναμμένα (ὑπηρετεῖ ὡς ναύτης εἰς τὰ ἀτμόπλοια). 2) Μεταφ. ἐξάπτω, ἐξεγείρω, διεγείρω Ἀθῆν. — ΜΜαλακάς. ἐν Ἀνθολ. Ἡ Ἀποστολίδ. 217 : Μᾶς ἀναψε κ' ἔφυγε Ἀθῆν. || Ποίημ.

Περ' ὅσοτερο ἀπὸ μιὰ ἄνοιξι τὸν ἔρωτά μου ἀνάφτει τοῦ χινοπώρου τ' ἄγγισμα 'ς τὰ ὥραῖα σου μαλλία

ΜΜαλακάς. ἐνθ' ἄν. Ἡ σημ. καὶ παρὰ Γύπαρ. πρᾶξ. Α στ. 345 (ἐκδ. ΚΣάθα σ. 198) «δὲ πῶς μοῦ ἐνάψα τὴν καρδιά, δὲ πῶς μ' ἐθανατώσα». Καὶ ἀμτβ. ἐξάπτομαι, διεγείρομαι, ἐρεθίζομαι σύννηθ. : Αὐτὸς ἀνάβει μὲ μῦς - μὲ τὸ τίποτα σύννηθ. Ἀνάφτω ἀπὸ ἀγάπη - ἀπὸ ζήλεια Λεξ. Δημητρ. Σὰν τ' ἐπιασι ἀπ' τὰ β'ζιά ἀναψι (κατελήφθη ὑπὸ μανίας ἐρωτικῆς) Στερελλ. (Αἰτωλ.) || Φρ. Ἀναψι τοῦ τσιφάλι τ' (ἐμέθυσε) Λέσβ. Αὐτὸς τὰ 'χ' ἀναμμένα (εἶναι μεθυσμένος) Σάμ. || Ἄσμ.

Μὴ μὲ τηρᾷς κατάμματα, γιὰτὶ μ' ἀνάφτει ὁ πόνος, μ' ἀνάφτει κ' ἡ κακὴ πληγὴ καὶ δὲ μὲ βρίσκ' ὁ χρόνος

Ἡπ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. πβ. Μαλάλ. Χρον. 130,13 (ἐκδ. Βόννης) «καὶ ἀκούσας ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν περὶ αὐτῆς λόγον ἀνήφθη». β) Κινῶ τινα εἰς ὀργήν, ἐξοργίζω, παροργίζω Εὐβ. Ἡπ. Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Καταφύγ.) Μέγαρ. κ. ἄ. — Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ. : Τὸν ἀναψα μὲ αὐτὰ ποῦ τοῦ εἶπα Λεξ. Πρω. Τὸν ἀναψαν οἱ βρι-

